

Ár 2014, föstudaginn 14. mars, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson formaður, Jón Magnússon, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 106/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 10. desember 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 10. desember 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. desember 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 17. janúar 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 17. janúar 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 28. janúar 2014.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 28. febrúar og 14. mars 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 24. júní 2005 var veðskuldabréf í erlendum gjaldmiðlum, nr. X, að fjárhæð USD 17.262, GBP 3.164, CHF 7.357, JPY 626.959 og EUR 19.105, að jafnvirði kr. 3.800.000, gefið út af sóknaraðila til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu.

Þann 29. júní 2005 var kaupnóta nr. X hjá FF dagsett. Samkvæmt henni voru keyptir USD 17.262, kaupgengi 65,11, upphæð í ISK 1.123.929, GBP 3.164, kaupgengi 117,30, upphæð í ISK 371.137, CHF 7.357, kaupgengi 50,65, upphæð í ISK 372.632, JPY 626.959, kaupgengi 5,887, upphæð í ISK 369.091, EUR 19.105, kaupgengi 78,35, upphæð í ISK 1.496.877, heildarlán í íslenskum krónum var kr. 3.733.666, til útborgunar var kr. 3.693.529, þ.e. að teknu tilliti til lántöku- og skjalagerðargjalda.

Þann 30. maí 2013 barst sóknaraðila bréf frá varnaraðila þar sem fram kom að lán sóknaraðila væri löglegt og yrði ekki endurreiknað á grundvelli dóma Hæstaréttar frá 16. febrúar 2012 og 18. október 2012.

Þann 11. ágúst 2013 óskaði sóknaraðili eftir kvittun eða ígildi kvittunar fyrir hverri hreyfingu skuldabréfsins fyrir sig.

Þann 19. ágúst neitaði varnaraðili að senda sóknaraðila bókhaldsgögn en gaf sóknaraðila upplýsingar um það hvernig greiðsluseðlar vegna skuldabréfsins væru útbúnir.

Fyrir liggur endurreikningur sóknaraðila á skuldabréfi nr. X. Samkvæmt útreikningnum var fyrri útreikningur kr. 4.509.431, ný niðurstaða skv. kvittanadómi var kr. 3.053.192 og reiknuð lækkun höfuðstóls var kr. 1.456.239.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 10. desember 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili afhendi honum gögn sem sýni með óyggjandi hætti að framkvæmd bankans á umræddu láni hafi falið í sér þær gjaldeyrishreyfingar sem óhjákvæmilegt er að hafi átt sér stað ef flokkun bankans á umræddu láni er rétt, þ.e. „löglegt lán í erlendum myntum“. Ennfremur að staðfest verði með gögnum að umrætt lán hafi í bókum bankans verið skráð í þeim myntum sem fram komi í lánsskjölum.

Sjái varnaraðili einhverja meinbugi á því að afhenda sóknaraðila umrædd gögn krefst sóknaraðili þess til vara að úrskurðarnefndin fái aðgang að nægilegum gögnum til að hægt verði að staðfesta að umrædd gögn séu til hjá bankanum.

Sóknaraðili kveðst munu leggja fram kröfu á varnaraðila til leiðréttingar á uppgjöri umrædds láns neiti bankinn eða geti ekki lagt fram þau gögn sem um ræði. Um sé að ræða kröfu að fjárhæð kr. 1.469.597.

Sóknaraðili vísar kröfu sinni til stuðnings til þess að hann sé ósáttur við flokkun varnaraðila á umræddu láni sem „löglegu láni í erlendum myntum“. Sóknaraðili hafi á sínum tíma verið með tvö sams konar lán hjá bankanum en í meðförum bankans hafi þessi tvö lán fengið mismunandi flokkun. Byggi sú afstaða varnaraðila á því að eldra láni hafi verið skuldbreytt í gengistryggt lán en lánið sem hér um ræði hafi verið lán sem tekið hafi verið í upphafi sem gengistryggt lán. Enginn geti með góðum rökum borið á móti því að sóknaraðili hafi verið að kaupa sömu vöruna í báðum tilfellum en flokkun bankans byggi á þeim skjölum sem gefin hafi verið út.

Sóknaraðili telur að flokkun sem þessi geti aldrei snúist eingöngu um form skjala heldur hljóti framkvæmd bankans á viðkomandi láni einnig að koma til skoðunar. Eitt af því sem óhjákvæmilega fylgi því að flokka lán sé að í bókum bankans sé staða viðkomandi láns skráð í umræddum myntum. Af því leiði að framkvæma þurfi gjaldeyrishreyfingar í hvert skipti sem afborgun eigi sér stað þar sem afborgun lánsins hafi farið fram í íslenskum krónum. Geti bankinn ekki staðfest að framkvæmd hans á umræddu láni hafi falið í sér gjaldeyrishreyfingar og lánið hafi verið skráð í bókum bankans í viðkomandi myntum telur sóknaraðili óhjákvæmilegt að bankinn breyti flokkun sinni á umræddu láni og endurreikni það miðað við dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2012 [svo] og 464/2012.

Sóknaraðili hafnar þeim röksemdum varnaraðila að krafan sé óljós. Krafan sé ekki óljósari en svo að varnaraðili treysti sér að rekja í svarbréfi sínu af hverju umbeðnar upplýsingar skipti ekki máli við úrlausn þess ágreinings sem að baki kröfunni liggi.

Sóknaraðili bendir á að glögglega megi greina af bréfi varnaraðila frá 19. ágúst 2013 að bankinn geri sér fulla grein fyrir því um hvaða upplýsingar sé að ræða. Í því bréfi sé lýst nokkuð skýrt hvernig verkferlið sé hjá bankanum varðandi meðhöndlun á erlendum lánum. Krafa sóknaraðila sé að staðfesting fáið á því að umrætt lán hafi fengið þá meðhöndlun sem lýst sé í þessu bréfi varnaraðila.

Sóknaraðili vísar til þess að aðilar geti haft sína skoðun á því hvort umrædd gögn hafi mikil eða lítil áhrif á úrlausn endanlegs ágreinings millum aðila, þ.e. hvort umrætt lán hafi verið löglegt erlent lán eða lán ólöglega bundið gengi erlendra gjaldmiðla. Miðað við forsögu málsins skeri dómstólar væntanlega úr um það.

Sóknaraðili hafnar því að ekki sé hægt að meta kröfuna til fjár. Fyrir liggi útreikningur á þeirri kröfu sem sóknaraðili hafi uppi til leiðréttingar umræddu láni. Vissulega sé það svo að svarið við ofangreindri spurningu dugi sennilega ekki eitt og sér til að skera úr um lögmæti þeirrar fjárkröfu sem uppi sé höfð í málinu og örugglega verði það verkefni dómstóla að skera úr um það endanlega en ekki sé deilt um upphæð kröfunnar í máli þessu. Reyndar sé ekki hægt að útiloka að varnaraðili breyti flokkun sinni komi í ljós að bankinn geti ekki orðið við kröfunni um að sýna fram á tilvist umbeðinna gagna og þá endurreikna lánið í framhaldinu.

Sóknaraðili bendir á að í svari varnaraðila sé í nokkrum atriðum fjallað um hið endanlega ágreiningsefni, þ.e. flokkun bankans á umræddu láni og ýmis atriði reifuð sem varnaraðili telji skipta máli við úrlausn þess ágreinings. Sóknaraðili kveðst ekki sjá ástæðu til að fjalla ítarlega um þær röksemdir enda sé þar um að ræða atriði sem séu erindinu sem liggi fyrir úrskurðarnefndinni óviðkomandi á sinn hátt. Það sé engu að síður fróðlegt að sjá hvaða röksemdir bankinn kunni að bera fyrir sig þegar komi að málarekstri fyrir dómstólum og af þeim sökum sé gagnlegt að hafa þessar upplýsingar. Það muni vafalaust nýtast við kröfugerðina þegar þar komi. Þó séu nokkur atriði í bréfi varnaraðila sem sóknaraðili vilji gera athugasemdir við.

Sóknaraðili bendir á að varnaraðili vísi m.a. til dóms Hæstaréttar í máli nr. 155/2011 og telji að það mál sýni að umbeðin gögn hafi litla eða enga þýðingu varðandi mat á lögmæti lánsskuldbindinga í erlendum myntum. Í því máli hafi form og efni samninga verið þannig að ekki hafi verið hægt að líta á viðkomandi lán sem erlent lán og hafi þá engu skipt þótt sýnt hafi verið fram á að gjaldeyrisviðskiptin hafi átt sér stað. Ekki verði annað séð af gögnum málsins en bankinn hafi einmitt beitt þeim rökum fyrir sig að gjaldeyrishreyfingar hafi átt sér stað. Dómurinn komist að þeirri niðurstöðu að ekki sé nóg að sýna fram á gjaldeyrishreyfingar til að lán teljist vera löglegt erlent lán. Í umræddu máli hafi ekki verið til umfjöllunar hvort lán geti talist erlent lán án þess að gjaldeyrishreyfingar hafi átt sér stað. Rök varnaraðila haldi því ekki vatni. Tilvísun í þennan dóm hafi því enga merkingu hvað varði úrlausn ágreiningsefnisins. Varnaraðili hafi flokkað umrætt lán sem erlent lán án þess að sýna fram á að nokkrar gjaldeyrishreyfingar hafi átt sér stað og þrátt fyrir margítrekaðar óskir þar að lútandi.

Sóknaraðili telur skjalið „Kaupnóta“ ekki hafa neina merkingu. Skjal þetta sé augljóslega ekki afrit neins sem gefið hafi verið út á þeim tíma sem lánið hafi verið veitt, þ.e. 29. júní 2005. Nægi að nefna að í haus skjalsins sé sóknaraðili skráður með heimilisfang að C sem sé núverandi lögheimili hans. Á þeim tíma sem umrætt lán hafi verið tekið hafi sóknaraðili verið með lögheimili á allt öðrum stað. Ennfremur þyki

sóknaraðila það rýra gildi þessa skjals að það beri yfirskriftina „Kaupnóta“ og þar séu talðar upp upphæðir í erlendum myntum ásamt kaupgengi viðkomandi mynta. Við útgáfu lánsins hafi það átt að vera íslenskrar krónur sem hafi verið keyptar fyrir jafngildisupphæðir í erlendum myntum, frekar en öfugt. Sóknaraðili hafi fengið upphaflegan höfuðstól greiddan út í íslenskum krónum. Þegar greitt hafi verið af láninu hafi hins vegar átt að eiga sér stað kaup á erlendum gjaldeyri í þeim hlutföllum sem komið hafi fram á hverjum greiðsluseðli fyrir sig og þær upphæðir lagðar inn á erlendu skuldbindinguna. Ógerningur sé af þessum sökum að líta á þetta skjal sem nokkurs konar staðfestingu á því að gjaldeyrisviðskipti hafi átt sér stað árið 2005. Þess í stað virðist hafa verið um málamyndagerning að ræða, í besta falli ósannfærandi.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að öllum kröfum sóknaraðila verði vísað frá nefndinni en til vara að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Til stuðnings aðalkröfu sinni bendir varnaraðili á að í kvörtun sóknaraðila felist krafa um að varnaraðili framvísi ótilgreindum gögnum um gjaldeyrisviðskipti og afhendi sóknaraðila eða úrskurðarnefndinni.

Varnaraðili telur ljóst að krafa sóknaraðili um afhendingu gagna uppfylli ekki skilyrði b-liðar 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki þar sem sú krafa verði ekki metin til fjár. Ekki sé um að ræða kröfu um peningagreiðslu eða kröfu sem jafnað verði til beinnar fjárkröfu.

Varnaraðili vísar til þess að samkvæmt framsetningu sóknaraðila á kvörtuninni verði ekki séð að hann geri sérstaka fjárkröfu heldur lýsi sóknaraðili því einfaldlega yfir að ef umbeðin gögn verði ekki afhent þá muni hann leggja fram tiltekna fjárkröfu. Geti varnaraðili því ekki séð að í kvörtun sóknaraðila felist beiðni um að í máli þessu verði fjallað um þá kröfu enda áskilji sóknaraðili sér sérstaklega rétt til að gera slíka kröfu síðar. Telur varnaraðili því einsýnt að úrskurðarnefndinni beri eingöngu að líta til þeirrar kröfu sem sóknaraðili hafi raunverulega lagt fram og verði því að vísa kvörtun sóknaraðila frá nefndinni þar sem yfirlýsing um að fjárfrafa kunni síðar að vera lögð fram geti ekki talist krafa sem metin verði til fjár að svo stöddu.

Varnaraðili telur kröfu sóknaraðila af framangreindum sökum einnig svo óljósa og óskýra að málið sé ekki tækt til úrskurðar og beri að vísa kvörtun sóknaraðila frá með vísan til e-liðar 6. gr. samþykktar úrskurðarnefndarinnar.

Af framansögðu krefst varnaraðili þess að kvörtun sóknaraðila verði vísað frá úrskurðarnefndinni án efnislegrar meðferðar.

Telji úrskurðarnefndin skilyrði til staðar fyrir því að kvörtun sóknaraðila verði tekin til efnislegrar meðferðar krefst varnaraðili þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili bendir á að á kaupnótu skuldabréfs sóknaraðila sé að finna lýsingu á þeim gjaldeyrisviðskiptum sem lýst hafi verið fyrir sóknaraðila í bréfum varnaraðila. Telur varnaraðili ljóst að kaupnótan sé að fullu leyti til staðfestingar á þeirri framkvæmd sem varnaraðili hafi lýst. Hafi sóknaraðili ekki skilgreint nánar eftir hvaða gögnum hann óski og telur varnaraðili að með framlagðri kaupnótu hafi fullnægjandi gögn verið lögð fram til staðfestingar á þeim gjaldeyrisviðskiptum er fram hafi farið við útborgun lánsins.

Varnaraðili vísar til þess að af kvörtun sóknaraðila verði ráðið að krafa um framangreind gögn byggji á því að sóknaraðili telji slík gögn hafa úrslitavald við mat á því hvort umþrætt skuldabréf teljist gilt lán í erlendum myntum eða lán í íslenskum krónum ólöglega bundið gengi erlendra gjaldmiðla. Óháð því hvort nefndin telji efni framlagðrar kaupnótu nægilega staðfesta gjaldeyrisviðskipti eða ekki telur varnaraðili rétt að taka fram að Hæstiréttur hafi talið vægi slíkra gagna lítið. Þvert á móti hafi slík gögn litla sem enga þýðingu við mat á lögmæti láns-skuldbindinga í erlendum myntum. Um það megi vísa til dóms Hæstaréttar í máli nr. 155/2011, þar sem hafi verið lögð fram gögn sem sannanlega hafi sýnt fram á gjaldeyrisviðskipti í tengslum við lánveitingu. Í málinu hafi Hæstiréttur hins vegar litið til þess hvernig lánsfjárhæðin hafi verið tilgreind í samningi aðila og hvernig efndir á aðalskyldum aðila skyldu fara fram. Þar sem eina tilgreining lánsfjárhæðar hafi verið í íslenskum krónum og báðir samningsaðilar skyldu efna aðalskyldur sínar í íslenskum krónum hafi niðurstaða réttarins verið sú að um ólöglega gengistryggt lán væri að ræða. Skipti þá engu máli þótt sýnt hefði verið fram á að raunveruleg gjaldeyrisviðskipti hefðu farið fram.

Varnaraðili byggir á því að af fyrirliggjandi réttarframkvæmd verði ráðið að form og efni samninga skipti mestu máli við mat á því hvort skuldbinding teljist að sönnu í erlendri.

Kröfur sóknaraðila eru að mati varnaraðila óskýrar en ljóst sé að sóknaraðili álíti lán sitt ólöglega gengistryggt andstætt því sem varnaraðili hafi talið. Varnaraðili hafi tilkynnt sóknaraðila að umþrætt lán hans teldist löglegt lán í erlendum myntum, m.a. með vísan til dóms Hæstaréttar í máli nr. 524/2011. Telji úrskurðarnefndin að taka verði til umfjöllunar þá kröfu sem sóknaraðili lýsi yfir að hann kunni að leggja fram vill varnaraðili áréttta að slíkri kröfu beri að hafna þar sem um sé að ræða lögmætt lán í erlendum myntum.

Varnaraðili vísar til dóma Hæstaréttar í málum nr. 524/2011, 715/2012, 757/2012 og 3/2013 máli sínu til stuðnings. Í forsendum fyrir niðurstöðu þeirra mála hafi verið vísað til þess að um væri að ræða láns-skuldbindingar sem byggðar væru á skuldabréfum, sem eins og önnur viðskiptabréf, hafi að geyma tæmandi lýsingu á þeim réttindum sem þau veiti og takmörkunum sem á þeim kunni að vera. Eigi það einnig við um lán sóknaraðila og hafi önnur gögn sem sóknaraðili hafi ekki tilgreint hver séu og hafi ekki undir höndum, en telji geta haft áhrif við slíkt mat, engin áhrif við mat á lögmæti lánsins þar sem hér sé um viðskiptabréf að ræða.

Varnaraðili bendir á að sé umþrætt skuldabréf sóknaraðila borið saman við forsendur Hæstaréttar í máli nr. 524/2011 megi sjá að öll atriðin sem ráðið hafi úrslitum í málinu eigi við um skuldabréf sóknaraðila. Aukinheldur vísar varnaraðili til dóma Hæstaréttar í málum nr. 446/2013 og 499/2013, en skuldabréf sóknaraðila sé að öllu leyti sambærilegt þeim skuldabréfum sem þar hafi reynt á. Í forsendum beggja dóma sé þeim skuldabréfum sem þar hafi á reynt ítarlega lýst og við einfaldan samanburð sé ljóst að um sé að ræða lánsform sambærilegt umþrættu skuldabréfi.

Af framansögðu telur varnaraðili ljóst að skuldabréf sóknaraðila teljist gilt lán í erlendum myntum og beri af þeim sökum að hafna kröfu sóknaraðila, sem varnaraðili telur sóknaraðila þó ekki hafa borið upp með réttum hætti í máli þessu.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að afhendingu gagna varðandi gjaldeyrisviðskipti í tengslum við skuldabréf nr. X, útgefnu af sóknaraðila til FF.

Í 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er fjallað um þau mál sem nefndin fjallar ekki um. Samkvæmt b-lið 6. gr. samþykktanna fjallar nefndin ekki um kröfu viðskiptamanns, sem ekki verður metin til fjár.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili afhendi sóknaraðila eða úrskurðarnefndinni gögn í tengslum við gjaldeyrisviðskipti í tengslum við skuldabréf nr. X.

Sóknaraðili hefur enga beina fjárkröfu uppi í málinu og telur þvert á móti að röksemdir varnaraðila um flokkun bankans á umþrættu láni sem láni í erlendri mynt sé kvörtun sóknaraðila fyrir nefndinni óviðkomandi. Þá kveðst sóknaraðili munu leggja fram kröfu á hendur varnaraðila til leiðréttingar á uppgjöri umþrætts láns neiti bankinn eða geti ekki lagt fram þau gögn sem ágreiningur aðila lýtur að en um sé að ræða kröfu að fjárhæð kr. 1.469.597. Ekki verður lesið út úr kvörtun sóknaraðila og málatilbúnaði að sóknaraðili krefjist endurreiknings í máli þessu miðað við umræddan útreikning, enda ætlar sóknaraðili að leggja fram þá kröfu síðar, byggt á því hvort hann fái afhent þau gögn sem hann krefst í máli þessu.

Í ljósi framangreinds hefur sóknaraðili enga beina fjárkröfu uppi í málinu og verður krafa sóknaraðila eins og hún er fram sett ekki metin til fjár. Í ljósi þess að krafa sóknaraðila er ekki fjárhagsleg, ber að vísa málinu frá, sbr. b-lið 6. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er vísað frá.

Reykjavík, 14. mars 2014.

Haukur Guðmundsson

Jón Magnússon

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir